

رمز گشایی حماسه سیاسی

گاهنامه هادی

شماره: ۰۵

تاریخ: ۱۳۹۲/۰۱/۱۹

رمز گشایی حماسه سیاسی

مطابق با سنت هر ساله، امام خامنه ای (مدظله العالی) نام سال ۹۲ را مزین به سال «حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» فرمودند. در واقع حماسه سیاسی و اقتصادی راهبرد یا نقشه راه سال ۹۲ است که از سوی رهبر معظم انقلاب اعلام شده است: «لازم است هم در زمینه ی اقتصاد، هم در زمینه ی سیاست، حضور مردم حضور جهادی باشد. با حماسه و با شور باید وارد شد. با همت بلند و نگاه امیدوارانه باید وارد شد. با دل پر امید و پر نشاط باید وارد میدان ها شد و با حماسه آفرینی باید به اهداف خود رسید. با این نگاه، سال ۹۲ را به عنوان «سال حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» نام گذاری می کنیم و امیدواریم به فضل پروردگار، حماسه اقتصادی و حماسه سیاسی در این سال به دست مردم عزیزمان و مسئولان دلسوز کشور تحقق پیدا کند.» (امام خامنه ای، پیام نوروزی خطاب به ملت ایران به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۲)

این شعار و نامگذاری با توجه به شرایط داخلی، منطقه ای و جهانی و همچنین انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری و دیگر تحولات مهم سیاسی و به خصوص اقتصادی حائز اهمیت ویژه ای می باشد. از این رو، در راستای تبیین و بررسی ابعاد و زوایای مختلف این نامگذاری، در این شماره از گاهنامه هادی بعد «حماسه سیاسی» را که بارزترین تجلی آن در انتخابات ۹۲ است، مورد بررسی قرار می دهیم و تبیین بعد حماسه اقتصادی شعار سال را به یکی از شماره های گاهنامه در آینده نزدیک موکول می کنیم.

رمز گشایی حماسه سیاسی

سال ۹۲ مزین به حماسه سیاسی و اقتصادی گردید. در واقع حماسه سیاسی و اقتصادی راهبرد یا نقشه راه سال ۹۲ است که از سوی رهبر معظم انقلاب اعلام شد: «لازم است هم در زمینه ی اقتصاد، هم در زمینه ی سیاست، حضور مردم **حضور جهادی** باشد. با **حماسه** و با **شور** باید وارد شد. با **همت بلند** و **نگاه امیدوارانه** باید وارد شد. با **دل پر امید** و **پرنشاط** باید وارد میدان‌ها شد و با **حماسه آفرینی** باید به **اهداف** خود رسید. با این نگاه، سال ۹۲ را به عنوان «سال حماسه سیاسی و حماسه اقتصادی» نام‌گذاری می‌کنیم و امیدواریم به فضل پروردگار، حماسه اقتصادی و حماسه سیاسی در این سال به دست مردم عزیزمان و مسئولان دلسوز کشور تحقق پیدا کند.» (امام خامنه ای، پیام نوروزی خطاب به ملت ایران به مناسبت آغاز سال ۱۳۹۲) این شعار و نامگذاری با توجه به شرایط داخلی، منطقه ای و جهانی و همچنین انتخابات دوره یازدهم ریاست جمهوری و دیگر تحولات مهم سیاسی و به خصوص اقتصادی حائز اهمیت ویژه ای می باشد. در این مقاله سعی بر این است تا زوایا و ابعاد مفهومی، نظری و کارکردی و پیامدی حماسه سیاسی مورد بررسی قرار گیرد.

مفهوم شناسی حماسه سیاسی

حماسه سیاسی ترکیبی از دو واژه حماسه و سیاست است که برای تعریف آن لازم است واژگان مورد نظر ابتدا به لحاظ لغوی تعریف و سپس از حیث اصطلاحی مورد بررسی قرار گیرد.

تعریف لغوی

حماسه واژه ای عربی و از ریشه «**حمس**» به معنای شدت، صلابت، شجاعت، دلاوری، زنده دل و با نشاط بودن، حمیت، غیرت به خرج دادن و دلیری است.^۱ در فرهنگ فارسی معین و عمید نیز به معنای دلیری کردن و شجاعت آمده است. شهید مطهری در بیان معنای حماسه در زبان فارسی می فرماید: «کلمه حماسه به معنای شدت و صلابت است و گاه به معنای شجاعت و حمیت استعمال می شود».

برای واژه ی «**سیاست**» معانی بسیار کثیر و متفاوتی ارائه شده است، تا آن جا که صاحب نظران می گویند: تا کنون حدود ۲۰۰ معنا برای این واژه ارائه شده است. فرهنگ دهخدا، واژه سیاست را به «تدبیر امور و مصلحت اندیشی و دوراندیشی معنا کرده است. ۲. نظریه پردازان و سیاستمداران اسلامی، عموماً سیاست را به معنای «تمشیت امور» چه در امر دولت و چه غیر دولت آورده اند، چرا که سیاست در هر امری روان است. و تمشیت امور نیز در فرهنگ معین «روان کردن، راه انداختن و سامان دادن نیز آمده است» که مستلزم همان مصلحت اندیشی، دوراندیشی و اداره ی امور می باشد. امام خمینی (ره) به عنوان یک فقیه عالقدر، دانشمند فلسفه، عرفان و فقه اسلامی و نیز سیاستمدار برجسته ی نظری و عملی می فرماید: «سیاست این است که جامعه

۱- اسماعیل بن حماد جوهری، الصحاح، تاج اللغة و صحاح العربیه، تحقیق احمد عبدالغفور عطار، ج ۳، ص ۹۱۹ - ۹۲۰ / جمال الدین محمد بن مکرم ابن منظور، لسان العرب، ج ۶، ص ۵۷ - ۵۸، ماده «حمس»؛ علی اکبر دهخدا، لغت نامه دهخدا، ج ۶، ص ۸۰۷۴ و محمد معین، فرهنگ معین، ج ۱، ص ۱۳۷۲.

۲- لغت نامه دهخدا، ج ۳۸، حرف س، واژه سیاست

را هدایت کند و راه ببرد، تمام مصالح جامعه و تمامی ابعاد انسان و جامعه را در نظر بگیرد و اینها را به طرف چیزی که صلاحشان هست هدایت کند.^۳

تعریف اصطلاحی

اگرچه از حیث اصطلاحی، تعریف واحد و مورد اجماعی از مفهوم حماسه سیاسی صورت نگرفته اما براساس کاربرد اقتضایی، می توان برای آن تعریف ارائه داد. براین مبنا، حماسه سیاسی اصطلاحاً به کنش یا واکنشی در حوزه سیاست و قدرت اطلاق می شود که مبتنی بر منطق و عقلانیت، بصیرت و موقع شناسی، شور و عواطف به همراه ایستادگی و مقاومت با هدف ایصال به مطلوب با رهیافتی عزت مدارانه و عدالتخواهانه است. به بیان دیگر، حماسه سیاسی از یک سو، وحدت، مقبولیت و مشروعیت نظام سیاسی یک ملت را به نمایش می گذارد و از سوی دیگر، پیامی قاطع به تهدیدات و چالش ها اعم از داخلی و خارجی علیه نظام سیاسی می دهد.

کاربردهای مفهوم حماسه

واژه حماسه در ادبیات دینی، تاریخی، ادبی، انقلابی و دفاع مقدس جایگاه ویژه ای دارد و از منزلت خاصی برخوردار است. از لحاظ کاربردی شاهد بکارگیری آن در خصوص شخصیت ها، شعارها و سخنان، حرکت ها، حوادث یا رویدادها هستیم. شهید مطهری می گوید:

شعر حماسی: شعری است که در آن غیرت، شجاعت و مردانگی موج می زند و روح را تحریک می کند و به هیجان می آورد.

سخن حماسی: سخنی است که در آن بویی از غیرت، شجاعت، مردانگی، ایستادگی و مقاومت باشد.^۴

شخصیت های حماسی: اشخاصی هستند که روحیه غیرت مندی، حمیت، شجاعت، ایستادگی، حس دفاع از حقوق و حس عدالت خواهی دارند.

سرگذشت و تاریخ حماسی: سرگذشتی که پر از غیرت، شجاعت، مردانگی، ایستادگی و مقاومت است.^۵

حماسه تاریخی: حماسه تاریخی، برساخته ی ملتهاست که در آن فراز و فرودهای زندگی قومی، شادی ها، ناکامی ها، شکست ها، پیروزی ها، هراس ها و آرمان های مردمان گذشته بیان شده است.^۶

واژه حماسه در انقلاب اسلامی نیز به وقایع مهم و سرنوشت سازی اطلاق شده که در تاریخ ملت و کشور ما تاثیر قابل توجهی گذاشته است: حماسه ۱۵ خرداد- حماسه ۱۹ دی - حماسه ۲۲ بهمن- حماسه دفاع مقدس - حماسه ۳ خرداد- حماسه ۱۳ آبان- حماسه ۲۳ تیر و حماسه ۹ دی از جمله این حماسه ها هستند که فلسفه هر کدام قابل تبیین و تامل است. یکی از کاربردهای رایج مفهوم حماسه در توصیف انتخابات و حضور و نقش آفرینی مردم در آن است. در این راستا رهبر معظم انقلاب از سال ۱۳۷۰ تاکنون چند بار این واژه را برای حرکت جهادی و انقلابی و پر شور مردمی در انتخابات بکار بردند. به عنوان نمونه:

^۳- صحیفه امام. ج ۱۳، ص ۴۳۲

^۴- هتزاز روح مباحثی در زمینه زیبایی شناسی و هنر: گردآمده از آثار استاد شهید مرتضی مطهری، انتشارات حوزه هنری، تهران، ۱۳۶۹

^۵- مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، ج ۱، انتشارات صدرا، چاپ چهاردهم، ۱۳۶۸، ص ۱۱۳-۱۴۲.

^۶- حماسه تاریخ برساخته ی ملتهاست که در آن فراز و فرودهای زندگی قومی، شادیها، ناکامی ها، شکستها، پیروزیها و آرزوهای مردمان گذشته بیان شده است.

- در سال ۱۳۷۶ رهبر معظم انقلاب طی پیامی از حضور پرشور مردم در انتخابات ریاست جمهوری تشکر کردند و فرمودند: «صحنه‌ی زیبا و پرشوری که در روز جمعه‌ی دوم خرداد و در پای صندوق‌های رأی آفریدید، حقیقتاً یک حماسه‌ی تاریخی بود. آگاهی و هوشیاری سیاسی شما یک بار دیگر به کمک خداوند، درست در لحظه‌ی مقتضی، کار خود را کرد و از ایران اسلامی چهره‌ایابی با نشاط، مصمم، و سرشار از ایمان و آگاهی به دنیا نشان داد و بحمدالله کشور را در برابر توطئه‌ی دشمنان و وسوسه‌ی بدخواهان تا مدت‌ها بیمه کرد.»

- در سال ۱۳۸۴ که انتخابات به دور دوم کشیده شده بود، رهبر معظم انقلاب اظهار داشتند: «من امیدوار هستم و از خدای متعال متضرعانه مسألت می‌کنم که به ملت ایران توفیق دهد امروز هم حماسه‌ی شورانگیز دیگری را با حضور خودشان در پای صندوق‌های رأی رقم بزنند.»

- در سال ۱۳۸۸ نیز مقام معظم رهبری حضور پرشور مردم را حماسه خوانده و فرمودند: «حماسه پرشور اعلام دلبستگی یکپارچه مردم به نظام اسلامی و مشارکت بسیار کم نظیر ۸۵ درصدی مردم در انتخابات، نشان دهنده رحمت و تفضل پروردگار و عنایت خاص ولی عصر (عج) به ملت ایران و نظام جمهوری اسلامی است.»

بنابراین با توجه به واژه‌شناسی مفهوم حماسه و کاربردهای آن می‌توان نتیجه گرفت که:

- (۱) حماسه به حرکتی اطلاق می‌شود که دارای عناصری همچون نترسیدن و شجاعت داشتن، فداکاری کردن و ازخودگذشتن، از شرافت و کرامت نفس برخوردار بودن، عزّت و سربلندی طلبیدن، روح بزرگ و همّت عالی داشتن، هدف مقدس و متعالی داشتن، رشد و آگاهی و زمان‌شناسی و بصیرت داشتن، مقاومت و ایستادگی، حق‌طلبی و عدالتخواهی باشد.
- (۲) مطابق معنای لغوی حماسه و حماسی بودن و همچنین شان نزول‌های آن نشان می‌دهد که ماهیت این مفهوم غالباً ماهیتی واکنشی نسبت پدیده یا اقدامی است. این واکنش معمولاً در برابر فشار و نیروی مخالفی است که انسان یا جماعتی با روحیه حماسی خود، در مقابل آن شدت و صلابت نشان می‌دهد و تسلیم شدن ذلت بار را نمی‌پذیرد. شهید مطهری می‌گوید حماسه در شرایط و فضای بسیار تاریک، ظلمانی، استبداد و ستم مطلق در یک جامعه، تحقق پیدا می‌کند؛ در این فضا، یک شعله حرکت کرده و فریاد عدالت سر می‌دهد و جنبشی است در یک سکون، در حالی که همه ساکن، ساکت و مرعوب اند؛ افزون بر این، در حماسه، یک رشد و بینش نیرومند وجود دارد؛ و قیام‌کننده و حماسه ساز چیزی را می‌بیند که دیگران نمی‌بینند؛^۷ این ویژگی در ادبیات انقلاب نیز به وضوح قابل مشاهده است و عمدتاً در هر مقطعی که کشور با چالشی روبه‌رو شده، وجود ویژگی‌هایی چون غیرت، ایستادگی، شجاعت، حق‌طلبی و عدالتخواهی ملت، در قالب حرکت‌های حماسی متجلی شده و مملکت را پیش برده است.

- (۳) هر حرکت یا اقدام حماسی دارای هدفی است. هدف یا اهداف ممکن است دفع یک تهدید یا اثبات و نمایش عزت و اقتدار و یا حمایت و حفاظت از یک حقیقت، آرمان و ارزش باشد. به بیان دیگر، حماسه بر حسب هدف به دو دسته تقسیم می‌شود؛ حماسه‌هایی که جنبه فردی، قومی، نژادی و ملی دارند و حماسه‌هایی که دارای ویژگی آرمانی، عدالت

۷- مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، ج ۱، انتشارات صدرا، چاپ چهاردهم، ۱۳۶۸، ص ۱۱۳-۱۴۲.

خواهی و حق طلبی هستند. شهید مطهری نوع دوم حماسه را حماسه مقدس می نامد. در حماسه مقدس روحیه عدالت خواهی وجود داشته و در آن فقط حق و حقیقت دیده می شود، نه نژاد، ملت، قاره، مملکت، خودیت و...؛^۸

(۴) نتیجه اقدام حماسی، همواره پیروزی را به دنبال خود دارد. این پیروزی ممکن است معنوی و اخروی یا دنیایی و غلبه بر مخالف و خصم باشد. در فرهنگ انقلاب و دفاع مقدس، این واژه به عنوان رمز پیروزی در برابر تهدیدات دشمن یا حصول به اهداف آرمانی تلقی شده است.

(۵) در فرهنگ انقلابی، کلمه حماسه همیشه مترادف با یک «نماد» بوده است نمادی که مظهر قدرت و اقتدار ملت ما است، حماسه آفرینی های ملت در روزهای ۲۲ بهمن، ۹ دی یا حضور ملت در صندوق های رأی همواره به عنوان نماد اقتدار ملی، عظمت ملی و وحدت ملی تلقی شده است. براین اساس، انتخابات یکی از صحنه های نمایش و تجلی قدرت و اقتدار ملی نظام است که در صورت حضور حماسی مردم در آن، این عظمت و اقتدار تحقق می یابد.

(۶) آگاهی و هوشیاری سیاسی، بصیرت، شجاعت، موقع شناسی، شور، حضور و تلاش معجزه آسا بخشی از عوامل خلق حماسه هستند. منبع و عامل اصلی خلق حماسه، رحمت و تفضل الهی و عنایت خاص ولی عصر (عج) دانسته می شود. از این رو، حماسه فراتر از اقدامات عادی بوده و حضور حماسی، حضوری است که همراه با منطق و عقلانیت، احساسات و عواطف و انگیزه الهی است.

(۷) حماسه ها از نظر موضوع به گونه های مختلفی تقسیم می شود. برخی حماسه ها را به ملی، تاریخی و دینی و عرفانی تقسیم کرده اند. اما با توجه به نوع کاربردی که در ادبیات انقلاب و رهبر معظم انقلاب صورت گرفته، می توان آن را به حماسه های سیاسی، اقتصادی، علمی، دفاعی تقسیم کرد. در حماسه های سیاسی، ملت با اقدامات خود از یک سو، وحدت، مقبولیت و مشروعیت نظام سیاسی را به نمایش می گذارند و از سوی دیگر، پیامی قاطع به تهدیدات و چالش های سیاسی (اعم از داخلی و خارجی) علیه نظام سیاسی خود می دهد.

مبانی نظری

سوال این است که حماسه سیاسی یا اقتصادی چرا دارای ارزش و اهمیت راهبردی است؟ به بیان دیگر، ارزش راهبردی حماسه سیاسی از چه مبانی نظری برخوردار است؟ با توجه به ماهیت و کارکرد پدیده حماسه و حضور حماسی، نظریه تصویر سازی را می توان به عنوان یکی از مهمترین مبانی این موضوع دانست. زیرا تصویر ذهنی یکی از مؤثرترین و در عین حال کم هزینه ترین روشهای اداره سیستم ها و جامعه است. به بیان دیگر تصویر ذهنی وسیله ای برای مدیریت بر باورها و ارزش های افراد است. باورها و ارزش ها نیز چارچوب های غیر فیزیکی هستند که چگونگی تفسیر و معنا پیدا کردن حوادث پیرامون ما را مشخص می کنند. (مرادیان، ۱۳۸۵: ۸۲)

به بیان دیگر، تصویر سازی ها چه از نوع مثبت یا منفی، نگرش ها را دستخوش تغییر کرده و رفتارهای متناسب با آن را شکل می دهند. از همین رو، تصاویر در فضای ارتباطی جدید می توانند اقتدار آفرین یا برعکس تضعیف کننده باشند. درواقع جوهره نظریه تصویرسازی، به مناسبات قدرت و مدیریت نرم مربوط می شود. براساس این نظریه، آنچه در مناسبات قدرت رخ

۸- مطهری، مرتضی، حماسه حسینی، ج ۱، انتشارات صدرا، چاپ چهاردهم، ۱۳۶۸، ص ۱۱۳-۱۴۲.

می دهد، تصاویر طرفین (بازیگران) از همدیگر است؛ اگر یک طرف بتواند با عواملی مختلف، تصویری مشروع در بین شهروندان خود یا تصویری شکست ناپذیر در برابر مهاجم و یا تصویری قدرتمندتر از رقیب خود ایجاد کند می تواند بر اراده او اثر گذاشته و او را وادار به تمکین خواسته های خود نماید. از همین رو، مجموع اقدامات و تلاش هایی که منجر به تغییر تصاویر بازیگران از یکدیگر شود، جنگ تصاویر نامیده می شود. (افتخاری، ۱۳۹۰: ۱۹) قدرت تصویر سازی به قدری است که حتی منطبق با واقعیت نباشد اثر خود را می گذارد. چنانچه نای می گوید: «اگرچه تصاویر ممکن است با واقعیت منطبق نباشند اما آنچه مبنای تصمیم گیری و عمل واقع می شود، تصاویر موجود از بازیگران می باشد» (نای، ۱۳۸۷: ۱۸۱-۲۲۰)

بنابراین، براساس این نظریه هر قدر یک بازیگر بتواند تصاویری مثبت و اقتدارآمیز از خود برای دیگران اعم از مخالف، دشمن، بی طرف و دوست ارائه دهد، به همان میزان در تصمیمات، سیاست ها و راهبردهای آنها می تواند تاثیر گذار باشد. به همین ترتیب هر قدر بازیگری بتواند تصاویر واقعی تری به بازیگران مقابل منتقل نماید، تاثیر گذاری اش بر نگرش ها و رفتارهای آنها بیشتر و با دوام تر خواهد بود.

حرکت حماسی یا حضور حماسی نیز نوعی تصویر سازی از خود برای خود و از خود برای دیگران (اعم از مخالف، دشمن، بی طرف و دوست) است. بر همین اساس حماسه سیاسی به عنوان نماد اقتدار و وحدت ملی معرفی می شود. در واقع، تصویری که از اقدام حماسی چه از نوع سیاسی یا اقتصادی به بازیگران مخالف یا دشمن و حتی دوست منتقل می شود، نگرش آنها را نسبت به مشروعیت و مقبولیت نظام سیاسی دستخوش تحول ساخته و راهبردها و اقدامات آنها علیه نظام جمهوری اسلامی را شکست خورده نشان می دهد. اینکه رهبر معظم انقلاب می فرمایند حضور حماسی ملت، کشور را در برابر توطئه دشمنان و وسوسه بدخواهان تا مدت ها بیمه میکند، از این منظر قابل توجه است. از آن جایی که انتخابات مظهر اراده ملت است، حضور پرشور، جهادی، امیدوارانه و بصیرت گونه در آن، تصویری از مشروعیت و مردمی بودن نظام سیاسی را در افکار عمومی ترسیم می کند.

زمینه های طرح حماسه سیاسی

چه زمینه ها و بستری وجود داشت که مقام معظم رهبری سال ۹۲ را سال حماسه سیاسی نام گذاری فرمودند؟ به ظاهر به نظر می رسد که نامگذاری سال ۹۲ به حماسه سیاسی و اقتصادی در مقایسه با سال های گذشته تفاوتی داشته باشد. در سال های گذشته عناوین به گونه ای انتخاب می شد که صبغه استمرار و راهبردی آن مشهود بود اما شاید به زعم برخی ها عنوان حماسه سیاسی از بار معنایی موقتی و تاکتیکی برخوردار باشد و از همین منظر است که برخی هدف گذاری حماسه سیاسی را تنها به انتخابات ریاست جمهوری محدود کرده اند. در حالی که رهبر معظم انقلاب در پیام نوروزی و در بیانات خود در حرم مطهر امام رضا علیه السلام، انتخابات را یکی از بارزترین تجلیات حماسه سیاسی یاد کردند. در هر صورت، آنچه در این میان مهمتر است این است که چه زمینه ها و اهدافی باعث نام گذاری سال ۹۲ به حماسه سیاسی و اقتصادی شده است؟ اگر به نام گذاری سال های گذشته نظر بیافکنیم به چند نکته می توان دست یافت که در توضیح سوال موصوف کمک کننده است.

نکته اول، این است که معمولاً انتخاب نام برای سال توسط رهبر معظم انقلاب براساس اطلاعات و گزارش ها و نیز اشرافی است که معظم له به مسائل کشور، منطقه و جهان دارند و همچنین درک و دریافتی که از معارف اسلامی و قرآنی و مفاهیم انسانی دارند، هر سال ملت را متوجه به یک موضوع راهبردی می کنند.

نکته دوم، فلسفه اقدام مقام معظم رهبری نیز حول چند محور است؛ یک- جلب توجه مردم به یک ارزش و توسعه و عمق بخشی آن در جامعه یا اعتلای فرهنگ عمومی جامعه، دو- پیشگیری یا برطرف کردن یک یا چند مساله یا مشکل، سه-

خنثی سازی یا پاسخ به تهدید داخلی یا خارجی. یا ممکن است نام گذاری مربوط به دو محور یا همه محورها باشد. به عنوان مثال زمانی که احساس کردند در جامعه بی‌انضباطی اجتماعی وجود دارد، ایشان روی انضباط اجتماعی تأکید کردند. یا در وقتی دیگر، برای مقابله با تبلی و ایجاد تحرک، همت مضاعف را برگزیدند. یا برای تقویت اعتماد به نفس جامعه و مسئولان و ارتقاء علمی و اقتصادی کشور، نوآوری و شکوفایی مطرح شد. به منظور تأکید و نهادینه سازی پرکاری و عشق به کار، وجدان کار اعلام شد. به همین ترتیب برای فرهنگ سازی اسلامی و تصحیح برخی از رفتارها از ارزش‌هایی مانند رفتار علوی، نهضت حسینی و امثال این‌ها استفاده شده است.

نکته سوم، از مجموع نام گذاری‌ها و تشریح و روشنگری که رهبر معظم انقلاب در باره محتوای نام گذاری‌ها ارائه داده اند، نشان می‌دهد که نام گذاری‌ها متأثر از اقتضائات داخلی، شرایط منطقه‌ای و بین‌المللی و تهدیدات و آسیب‌هایی است که متوجه نظام می‌باشد.

با توجه به نکات فوق، زمینه‌های طرح حماسه سیاسی برای سال ۹۲ متأثر از روند شرایطی است که در دو سطح داخلی و خارجی در جریان است. در سطح داخلی چند روند سیاسی وجود دارد که حماسه سیاسی می‌تواند آنها را متأثر قرار دهد. از جمله این روندها عبارت است از:

(۱) **روند اختلافات سلیقه‌ای در عرصه سیاسی:** متأسفانه اختلافات و دعوایی میان جریانات سیاسی و بین قوا در سال گذشته روند رو به رشدی داشته و ادامه آن می‌تواند وحدت ملی و نشاط سیاسی را به خطر اندازد و بر سیاست خارجی بسیار تاثیر گذار باشد. دشمن از اختلافات سیاسی داخل سعی دارد دوگانگی حاکمیت، چندپارگی سیاسی و بحرانی جلوه دادن نظام سیاسی را تصویرسازی نماید.

(۲) **روند بداخلاقی‌های سیاسی:** بداخلاقی سیاسی^۹ روند دیگری است که جامعه سیاسی در سال گذشته گرفتار آن بوده و فضای جامعه به واسطه آن ملتهب شده است. این موضوع به گونه‌ای بود که رهبر معظم انقلاب اعلام کردند که «فعلاً نصیحت می‌کنم». سال ۹۲ که با صحنه‌هایی مانند انتخابات روبرو هستیم، زمینه‌ها و بسترهای بداخلاقی بیش از گذشته فراهم است. تردیدی نیست بداخلاقی سیاسی آفتی است که اگر بر جان جامعه ای یفتد آن جامعه را از مدار منطقی و عادی خود خارج کرده و دچار تلاطماتی می‌کند که نهایتاً به زیان نظام سیاسی تمام خواهد شد.

در این راستا رهبر معظم انقلاب اسلامی فرمودند: «من خواهش می‌کنم همیشه، در همه دوران‌ها، انتخابات‌ها را وسیله‌ای قرار بدهید برای قوت ملی، برای افزایش اقتدار ملی؛ نه برای تضعیف نظام و تضعیف آبروی ملت. جنجال‌هایی که بعضاً از طرف بعضی از احزاب و گروه‌ها و جریانه‌های سیاسی و جناح‌های بداخلاق در اطراف انتخابات می‌شود، تضعیف کننده کشور و ملت و نظام است. جناح‌های مختلف، جریانه‌های مختلف، گرایش‌های مختلف، با شوق و ذوق و علاقه‌مندی همه عوام‌شان را بسیج کنند و انتخابات را به عنوان یک هدف عالی، هدف خوب، هدف شیرین مورد توجه قرار بدهند و به دعوا و

۹- بداخلاقی سیاسی بدین معنی است که در عرصه سیاست اگر افرادی یا احزابی برای دیگران بدنامی ایجاد کنند یا به همدیگر تهمت‌های بی‌اساس نسبت دهند تا همدیگر را سرکوب کنند و یا یک مسئله کوچک و فرعی را یک مسئله بزرگ و اصلی جلوه دهند و به جای تلاش و کوشش در راستای خدمت به مردم با دیگر احزاب به سیاست‌بازیهای بیهود پردازند همه اینها مصداق بداخلاقی سیاسی به شمار می‌رود. افرادی که در اینگونه عرصه‌ها خدمت می‌کنند باید از اینگونه بداخلاقی‌ها اجتناب کنند و جامعه عظیم انسانی را با سیاست‌بازیهای خود به چالش نکشانند.

جنگال و اهانت و پنجه به روی هم کشیدن قضایا را نکشانند. انتخابات را وسیله‌ای بکنید برای اینکه دشمنان را ناامید بکنید و ان شاء الله این انتخابات هم مثل بقیه انتخابات‌ها مایه عزت روزافزون اسلام باشد». از این رو، پیش نیاز حماسه آفرینی این است که مسئولان در سال ۹۲ به طور اصولی از اختلافات و بد اخلاقی های سیاسی فاصله گیرند.

۳) **روند فشارهای حقوق بشری:** دشمن و مخالفان از ابتدای انقلاب ابزار حقوق بشر را بر ضد ایران بکار گرفته اند اما استفاده از این ابزار در سال های اخیر و بویژه در سال گذشته که ملت های منطقه بواسطه بیداری اسلامی به دنبال الگوی سیاسی برای حکومت های جدید بودند، شدت بیشتری پیدا کرده است. به گونه ای که از سال ۹۱ می توان به عنوان سال قطعنامه و گزارش های حقوق بشری بر ضد ایران یاد کرد. در واقع دشمن از طریق ادبیات حقوق بشری سعی در تصویرسازی منفی از مردم سالاری دینی و مناسبات مردم با حاکمیت به جهانیان دارد تا از این طریق ضمن نشان دادن شکاف ملت و دولت، نظام دینی را به عنوان نظامی غیر مردمی معرفی نماید. حماسه سیاسی به معنای نماد مردم سالاری دینی خنثی کننده این روند می تواند باشد.

۴) **احتمال توطئه انتخابات غیر آزاد:** انتخابات آزاد یکی از مفاهیمی است که در سال ۱۳۹۱ برای اهداف سیاسی کلید خورده و روندها نشان می دهد که این واژه به عنوان رمز اختلال در انتخابات آینده و بر هم زدن نظم سیاسی انتخاب شده است. تردیدی نیست که طرح انتخابات آزاد ضمن کاربرد فوق می تواند بر نشاط سیاسی و انگیزه حضور مردمی تاثیر بگذارد. از همین رو، رهبر معظم انقلاب در سال گذشته نسبت به استفاده از آن واکنش نشان داده و با انتقاد از برخی که بطور مکرر می گویند انتخابات باید آزاد برگزار شود فرمودند: «معلوم است که انتخابات باید آزاد باشد، مگر بیش از سی انتخابات سه دهه اخیر آزاد نبوده است؟ در کدام کشور انتخابات از ایران آزادتر است؟ مراقب باشید این حرف های شما مردم را از انتخابات مأیوس نکند».

۵) **قرار گرفتن پیچ تاریخی:** جهان سیاست در یک پیچ تاریخی و در حال چرخش بزرگی است. به طور نظری دوره گذار پارادایمی در قدرت جهانی، بهترین فرصت برای ملت هایی است که دارای ظرفیت بهره برداری از آن می باشند. به همین جهت در شهریور ۱۳۹۱ رهبر معظم انقلاب اسلامی در سخنرانی افتتاحیه ای اجلاس سران جنبش عدم تعهد در تهران فرمودند: «شرایط گیتی حساس و جهان در حال گذار از یک پیچ تاریخی بسیار مهم است. انتظار می رود که نظامی نوین در حال تولد یافتن باشد.»^{۱۰} در چنین شرایطی، حماسه آفرینی ها در دو عرصه سیاسی و اقتصادی می تواند برای کشور ظرفیت سازی کرده و سبب موفقیت آن در بهره گیری از فرصت مهم و سرنوشت ساز پیچ تاریخی شود. موفقیت ما در پیچ تاریخی تابع میزان استواری ماست. اگر از این استواری کمی کوتاه بیایم، همه چیز فرو می ریزد. استواری هم برای کسانی است که ایمان دارند.

۶) **متراکم شدن فشارهای دشمن:** اقدامات دشمنان در سال های اخیر نشان می دهد که آنها همه هیمنه و منابع خود را برای شکست دادن و به زانو در آوردن انقلاب اسلامی به میدان آورده اند. یکی از نقشه های دشمن در سال ۹۲ جلوگیری از انتخابات با شکوه و پرشور است. از همین جهت رهبر معظم انقلاب در یکی از روشننگری هایشان در سال گذشته فرموده بودند: «یکی از نقشه های دشمن برای جلوگیری از انتخابات پرشور این است که در ایام انتخابات سر مردم را به ماجرای سیاسی،

۱۰- نخست وزیر رژیم صهیونیستی نیز مدتی بعد در سخنرانی خود در نشست مشترک با کنگره آمریکا در ماه می سال ۲۰۱۱ میلادی در این مورد گفت: «امروز خاورمیانه در یک چهارراه و پیچ مهم و حساس قرار گرفته است... اکنون زمان در حال سپری شدن است. امکان تغییر سریع محور تاریخ وجود دارد».

اقتصادی یا امنیتی گرم کنند، اما ملت ایران هوشمندتر از این است که از دشمن فریب بخورد.» در واقع در برابر آن، آنچه که می تواند عامل و انگیزه اصلی مقاومت در برابر این هجمه سنگین باشد، اقدامات حماسی در عرصه های مختلف از جمله سیاسی است.

(۷) **سرنوشت سازی در عرصه هسته ای:** سال ۹۲ نبرد سرنوشت ساز در کسب حقوق هسته ای است. آنچه می تواند تاثیر تعیین کننده در این سرنوشت داشته باشد، میزان پایداری و استقامت مردم و پشتیبانی آنها از دیپلماسی هسته ای است. در نشست آلمانی یک در آخر سال گذشته ایران موفق شد تا حدودی کشورهای غربی را به واقع بینی نزدیک سازد. بدون تردید سال ۹۲ آزمون بزرگ برای طرفین در این عرصه است. بزرگترین برگ برنده در این میان برای ایران، حمایت های مردمی در شکل حماسه است.

اهداف طرح حماسه سیاسی

اگرچه بررسی زمینه ها و شرایط تا حدودی اهداف را هم در درون خود نمایان ساخته است با این حال، به طور مستقل، اهداف حماسه آفرینی سیاسی در سال ۹۲ را می توان در دو دسته عام و خاص دسته بندی کرد. اهداف عام معطوف به کل مسایل و مباحث سیاسی است و اهداف خاص ناظر بر انتخابات ۹۲ است که رهبر معظم انقلاب از آن به عنوان بارزترین تجلی حماسه سیاسی یاد کرده اند. با این وجود، برخی از اهداف طرح حماسه سیاسی بدون اولویت بندی به قرار زیر است:

(۱) **نشاط سیاسی:** یکی از اهداف کلی در طرح حماسه سیاسی، ایجاد نشاط سیاسی و در هم شکستن بی تفاوتی و از بین بردن بی حسی سیاسی در کشور است. با توجه به شرایطی که ذکر شد. خلق حماسه می تواند نشاط آفرین در عرصه سیاسی هم در سطح جامعه و هم در سطح حکومت باشد. در عین حال خلق حماسه سیاسی می تواند چهره ای با نشاط، مصمم، و سرشار از ایمان و آگاهی را به دنیا ارائه دهد.

(۲) **تقویت مشروعیت مردمی:** تردیدی نیست که حضور مردمی در صحنه های مختلف به منظور حمایت از سیستم به معنای وجود مشروعیت مردمی سیستم ترجمه می شود. در نگاه رهبر معظم انقلاب نیز مشروعیت رهبری بدون رای مردم، مقبولیت و کارایی ندارد: «در اسلام تقوا و عدالت پایه اصلی مشروعیت است اما این مشروعیت بدون رای مردم، مقبولیت و کارایی ندارد. لذا در اسلام رای مردم اهمیت ویژه ای را داراست.» ناگفته پیداست که مردم در سال های گذشته بویژه در انتخابات مجلس نهم و راهپیمایی ۲۲ بهمن، چسبندگی شان را با نظام سیاسی نشان دادند. اما مشروعیت مردمی امری سیال است و مستمراً نیاز به بازتولید دارد. از سوی دیگر دشمن نیز در پی مقبولیت زدایی و بحران «مشروعیت مردمی» است. چنانچه استاد علوم سیاسی دانشگاه ماسان آمریکا، به آن اشاره کرده و به صراحت از دولت های غربی خواسته است که این فرصت را جدی تلقی کنند: «مسئله اصلی در خصوص این بحران ها تأثیری است که هر کدام از آنها می تواند بر روی قدرت و ثبات رژیم جمهوری اسلامی بگذارد. آشوب های سیاسی داخلی، که در نتیجه ی واکنش منفی مردم به نتیجه ی انتخابات قریب الوقوع ریاست جمهوری ایجاد می شود، می تواند به طور جدی مشروعیت رژیم انقلاب اسلامی را مشخص کند و حتی منجر به سقوط این رژیم شود؛ البته اگر روندی شبیه به آشوب های موفق بهار عربی پدیدار شود. همچنین واکنش منفی مردم به رهبری می تواند مشروعیت

این رژیم را مشخص کند... دولت‌های غربی و به خصوص ایالات متحده‌ی آمریکا، که نگرانی اصلی‌اش ممانعت از دستیابی ایران به سلاح هسته‌ای است، با دقت بررسی می‌کنند که چگونه سیاست‌هایشان روی بحران مشروعیت رژیم جمهوری اسلامی، که در سال ۲۰۱۳ با آن روبه‌رو می‌شود، تأثیر خواهد گذاشت.»

از این رو سال ۹۲ که با دشمنی‌های بیشتری روبرو است، لازم است که با خلق حماسه‌هایی مانند ۲۲ بهمن سال ۹۱ و یا مانند انتخابات‌های گذشته این موضوع همچنان باز تولید شود.

۳) **معرفی الگوی مردم سالاری دینی:** یکی از اهداف طرح حماسه سیاسی را باید عمق بخشی به مفهوم «مردم سالاری دینی» دانست که چیزی فراتر از مفهوم کلمه دموکراسی در فرهنگ سیاسی غرب است و صرفاً به مقطع انتخابات معطوف نمی‌شود. از این جهت نباید موضوع حماسه سیاسی به انتخابات محدود شود، بلکه با توجه به شرایط بیداری اسلامی در جهان اسلام، باید به عنوان یک راهبرد به آن نگریست. لذا اینک که در جغرافیای سیاسی دنیا، به خصوص در کشورهای منطقه تحولات عظیم ساختاری رخ داده که منجر به بیداری اسلامی شده است، لازم است با هوشیاری هرچه تمامتر و با خلق حماسه سیاسی الگوی مردم سالاری دینی به مردم منطقه و جهان معرفی شود.

۴) **تغییر نگرش در مخالفان و دشمنان:** داده‌ها و اطلاعاتی که از طریق رسانه‌ها و عوامل داخلی به مخالفان و دشمنان داده می‌شود، باعث شکل‌گیری این نگرش در میان آنان شده است. مطابق این داده‌ها چنین القاء می‌شود که بین ملت و نظام جمهوری اسلامی فاصله افتاده و می‌توان با گسترش و متراکم‌سازی این شکاف‌ها، فروپاشی از درون را در ایران تسریع نمود. در چنین شرایطی حماسه سیاسی که به نوعی تجلی پیوند ملت و حاکمیت است، می‌تواند تصویر متفاوتی از داخل به بازیگران مخالف و حتی دوست و بی‌طرف ارائه دهد، که متعاقباً منجر به تعارض شناختی شده و به ناچار نگرش‌های خود را باید اصلاح نمایند. به همین جهت است که مقام معظم رهبری در ابتدای سال جاری فرمودند حضور گسترده مردم و شور انتخاباتی علاوه بر تأمین امنیت کشور، تهدیدهای دشمنان را بی‌اثر و آنان را ناامید خواهد کرد.

۵) **تورید سازی در تأثیرگذاری فشارها:** دشمن در سال‌های اخیر فلج‌سازی راهبردی را بر ضد ایران دنبال کرده و سعی دارد تا با مضاعف کردن فشارها به صورت هوشمند، ملت ایران را در برابر خواسته‌های زورگویانه و غیر مشروع خود، به زانو در آورد. تردید نیست که استقامت و یا مقاومت پایدار، مهمترین راهبرد مقابله‌ای به شمار می‌آید. خلق حماسه سیاسی نیز می‌تواند معنای مقاومت و شکست‌ناپذیری را برای حریف ترجمه کند.

۶) **معکوس سازی تغییر محاسبات:** تحریم‌های هوشمند و فشارهای اقتصادی که از سال ۱۳۹۰ تشدید شده‌اند، این هدف را دنبال کرده‌اند که بتوانند محاسبات نخبگان، مدیران و مردم را به اشتباه بیاندازنند. چنانچه رهبر معظم انقلاب فرموده بودند: «مستکبران بر خلاف گذشته به صراحت اذعان می‌کنند که هدف تحریم‌ها خسته کردن ملت، تحریک مردم به مقابله با جمهوری اسلامی، افزایش فشار بر مسئولان ایران و در نتیجه تغییر محاسبات مسئولان است.»^{۱۱} البته فرمایشات حضرت

۱۱- آلون بن در این مورد می‌نویسد: "ترکیب فشار اقتصادی و سیاسی می‌تواند آیت...ها را به بازنگری در برنامه هسته‌ای متقاعد کند." منظور، بازنگری در ایستادگی و مقاومت ملت ایران است؛ آن بازنگری که از اغتشاشات خیابانی نشأت بگیرد! و مردم از مقاومت دست بردارند! دیوید کوهن، معاون امور مبارزه با جرایم

آقا حاوی پاسخی بسیار دقیق، به موقع و کاملاً راهبردی به این پروژه بود: «چنین تغییر محاسبه ای در ایران - نه نزد ملت و نه درون حکومت و میان مسئولان- رخ نداده و نخواهد داد.» در عین حال این باور وجود دارد که با خلق حماسه سیاسی ضمن ناامید سازی دشمن از ایجاد اشتباه محاسباتی، می توان محاسبات دشمن را به هم ریخت و این رابطه را معکوس ساخت.

(۷) **خنثی سازی توطئه سیاسی:** انتخابات ریاست جمهوری ۹۲ برای دشمن به عنوان فرصت طلایی تلقی می شود تا از این طریق بتواند فتنه جدیدی را باز تولید نمایند. چنانچه ۳ مقام امریکایی (یوت گینگریچ رییس سابق جمهوری خواه مجلس نمایندگان امریکا، لی هامیلتون چهره برجسته حزب دموکرات امریکا و نماینده سابق کنگره و جیمز جونز مشاور امنیت ملی باراک اوباما در دوره اول ریاست جمهوری) در گفت و گو با صدای امریکا، امید اصلی امریکا را آغاز تغییرات از داخل ایران تحت فشار تحریم ها اعلام کردند. به عنوان نمونه جیمز جونز گفت: به نظر من تحریم ها اثر زیادی داشتند و اتفاقی که خواهد افتاد مشابه اتفاقات مصر و لیبی خواهد بود خود رژیم هم این را خوب می داند و به نظر من ناآرامی شروع خواهد شد. بنابراین، با توجه به شرایط جدید انتخابات بهار ۹۲ به لحاظ آرایش سیاسی و بازیگران و همچنین از جهت فضای ذهنی و بیناذهنی مردم، دشمنان مصمم در تحقق هدف موصوف هستند.

(۸) **ایجاد پشتوانه مردمی برای حفظ حقوق هسته ای:** همان طور در سطور قبل گفته شد یکی از شرایط مهم سال ۹۲ منازعه بر سر حق هسته ای ایران است. در این منازعه پشتوانه مردمی قدرت نرم ایران در غلبه بر حریف است. حماسه سیاسی بویژه در انتخابات سال جاری می تواند قدرت تأثیرگذاری بلامنازع برای ایران در جهت تحمیل اراده خود بر مخالفان هسته ای باشد. جالب اینکه کشورهای غربی نیز به این نتیجه رسیدند که تحمیل اراده بر ایران برای تغییر رفتار هسته ای اش، تغییر نگرش و تحلیل جامعه ایرانی است. اگر نگرش مردم نسبت به موضوع هسته ای تغییر کند، آن وقت می توان امیدوار بود که دیپلماسی هسته ای ج.ا.ا نیز تغییر خواهد کرد.

(۹) **بیمه کردن نظام:** در گفتمان امام(ره) و رهبر معظم انقلاب، حضور مردمی در صحنه ها و زمان های مختلف، مهمترین عامل حفظ بقا و تداوم حیات انقلاب و نظام اسلامی است. به تعبیر رهبر معظم انقلاب حضور حماسی مردم در پای صندوق های رای و رای بالای آنها، کشور را در برابر توطئه دشمنان و وسوسه ی بدخواهان بیمه می کند.

(۱۰) **عزت طلبی در عرصه سیاست خارجی:** یکی از تجلیات حماسه سیاسی در نحوه مواجهه با موضوع مذاکره با آمریکا است. در سال گذشته آمریکا، عملیات روانی گسترده ای را برای به سازش کشاندن ایران به راه انداخت. در داخل نیز با توجه به فشارها و تحریم ها برخی از افراد، شخصیت ها و جریانها، مذاکره با آمریکا را ضروری دانستند. در برابر این مساله رهبر معظم انقلاب چندین بار به پاسخ آن پرداختند. بویژه در دیدار مردم تبریز با ایشان که به مناسبت ۲۹ بهمن انجام شد، فرموده بودند که آمریکا در رابطه با ایران رفتار منطقی ندارد. ایشان در ابتدای سال ۹۲ در حرم امام رضا (ع) مجدداً به این موضوع اشاره کردند و فرمودند: «آمریکائی ها مدتی است که از طرق گوناگون پیغام می دهند که خواهان مذاکره جداگانه با ایران در خصوص

مالی و تروریسم وزارت خزانه داری آمریکا، هم هدف غرب از تحریم ها را «تغییر محاسبات سیاسی ایران» عنوان کرده و گفته است: «هدف ما این نیست که تولید ناخالص داخلی آنها [ایران] را تحت تأثیر قرار دهیم، بلکه هدف، تحت تأثیر قرار دادن محاسبات سیاسی آنهاست.»

موضوع هسته‌ای هستند اما من بر اساس تجربه‌های گذشته به چنین گفتگوهایی خوشبین نیستم. از نظر آمریکایی‌ها گفتگو به معنای وادار کردن طرف مقابل برای قبول حرف آن‌ها است، بنابراین ما همواره این نوع گفتگو را تحمیلی می‌دانیم و جمهوری اسلامی ایران نیز زیر بار تحمیل نمی‌رود.» از این رو، با توجه به بیانات رهبری می‌توان دریافت که براساس منطق حماسه سیاسی نباید زیر بار فشار و تحمیل اراده زورگویانه آمریکا رفت. لذا یکی از اهداف خلق حماسه در سال ۹۲ این است که در عرصه سیاست خارجی بویژه رابطه با آمریکا، عزت و اقتدار جمهوری اسلامی ایران نباید خدشه وارد شود. این مساله جز با خلق حماسه سیاسی حاصل نمی‌شود.

الزامات و پیش‌نیازهای حماسه سیاسی

برای خلق حماسه‌ی سیاسی، چه بسترها و پیش‌نیازهایی لازم است؟ تردیدی نیست که خلق حماسه متعلق به همه احاد ملت و مسئولان و نخبگان است. چنانچه رهبر معظم انقلاب اسلامی فرمودند: «همه‌ی سلیقه‌ها و جریان‌های معتقد به جمهوری اسلامی باید شرکت کنند؛ این هم حق همه است، هم وظیفه‌ی همه است.» بیانگر این نکته است که خلق حماسه‌ی سیاسی یک وظیفه و حق همگانی است که همه در آن سهیم هستند.

۱- **وجود بصیرت و موقع‌شناسی:** هر قدر بصیرت و موقع‌شناسی تقویت شود، خلق حماسه نیز امکان‌پذیر است. در این راستا لازم است تا حساسیت‌های تاریخی و شرایط زمانی برای مردم تشریح گردد.

۲- **حضور گسترده و حداکثری مردم در انتخابات:** یکی از بسترهای مناسب برای شکل‌گیری حماسه‌ی سیاسی، عرصه‌ی انتخابات است به همین دلیل، خیلی از دولت‌های غربی در زمان انتخابات در ایران، سعی دارند تا با متشنج کردن فضای روانی جامعه، از سطح مشارکت جامعه بکاهند و نظام را با آنومی‌های سیاسی روبه‌رو سازند.

۳- **وجود سلاقی مختلف در انتخابات:** از الزامات اولیه برگزاری پرشمار هر انتخاباتی حضور همه سلاقی، احزاب سیاسی و افراد در چارچوب قانون اساسی و انقلاب اسلامی است تا همه مردم به راحتی بتوانند نامزد مطلوب خود را از میان کاندیداهای متنوع با سلاقی و گرایش‌های متفاوت گزینش کنند. این موضوع به صورت کلی در سخنان رهبر انقلاب در جوار حرم حضرت امام رضا (ع) مطرح شد، خصوصاً آنجا که با اشاره به حضور همه سلاقی و گروه‌های سیاسی وفادار به قانون اساسی و جمهوری اسلامی در انتخابات از همه خواستند تا با مشارکت فعال خود هم به ایجاد حماسه سیاسی ملت کمک کنند و هم در عمل ادعای پابندی خود را به نظام نشان دهند.

۴- **ایجاد فضای امید و پرهیز از سیاه‌نمایی‌ها:** دشمن مدت‌هاست که با تبلیغات و عملیات روانی گسترده سعی دارد با سیاه‌نمایی و از بین بردن امید به آینده، شرایط کشور را وخیم و ناامیدکننده نشان داده و از این طریق مشارکت مردم در صحنه‌های مختلف و سرنوشت ساز کشور از جمله انتخابات تضعیف نماید. در این رابطه مقام معظم رهبری فرمودند: «امروز یک شبکه‌ی تبلیغاتی بسیار عظیم، با هزاران رسانه از انواع گوناگون رسانه‌ها در دنیامشغول به کار است برای اینکه اثبات کند که در ملت ایران، در کشور ایران، پیشرفتی صورت نمی‌گیرد.» لذا از آنجایی که مردم اصلی‌ترین ارکان تحقق حماسه سیاسی هستند، ضمن اینکه نباید مباحث نومیدکننده و اقداماتی که باعث دلسردی آنان شود در سطح جامعه منتشر شود.

۵- وجود شناخت عمیق از شرایط و موقعیت کشور در سطح داخلی و خارجی: شناخت مقدمه عمل و کنش است.

اگر در جامعه شناخت همه جانبه ای از موقعیت و شرایط کشور ایجاد شود به تناسب آن از برای ارتقاء کشور و دفع تهدیدات تلاش می کنند. لذا آگاهی بخش همه جانبه درخصوص ابعاد حماسه و شرایط زمینه های طرح آن می تواند در خلق حماسه و حضور مردمی در صحنه های مختلف موثر باشد.